

בתי המשפט

בבית המשפט המחוזי בחיפה

ע"א 4008/07

תאריך: 17/01/2008

פני הרכב כב' השופטים: ש. ברלינר, סג"נ (אב"ד)
י. עמית
ה. סוקול

בעניין:

המערער

נגד

קצין התגמולים

המשיב

פסק דין

ס. הנשיא השופט שי ברלינר [אב"ד]:

1. בפנינו ערעור על החלטת ועדת הערר לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1949 שליד בית משפט השלום בחיפה מיום 23.11.06 לפיה הוחלט כי מצבו הנפשי של העותר, שחלה בסכיזופרניה, הוחמר בשיעור של 50 אחוזים עקב השירות.

לטענת המערער, אין להסתפק בקשר ההתמרה שנקבע, ויש לקבוע כי המחלה נגרמה עקב השרות.

2. המערער התגייס לשרות חובה בצה"ל ביום 20.10.02, והוצב לטירונות במחנה 80. ביום 22.10.02 נבדק במרפאת הבסיס, וניתן לו פטור מקפיצות ריצות ומסעות. באותו היום, אחרי הצהריים, החל לסבול מחולשה כללית ואי שליטה על הסוגרים. למחרת נבדק על ידי הרופאה, שהמליצה על טיפול אנטיביוטי והפניה לבדיקת שתן. ביום 25.10.02 הוחמר מצבו של המערער והוא החל לסבול ממצב בלבולי עד כדי חוסר זכרון והופנה למרפאה הפסיכיאטרית בבית החולים רמב"ם בחיפה. למחרת אושפז במחלקה הפסיכיאטרית ממנה שוחרר לאחר 5 ימים; ביום 28.10.02 שוחרר מן השירות, ולמחרת ביצע נסיון אובדני. בסופו של דבר, למרבה הצער, שלח המערער יד בנפשו ומצא את מותו ביום 20.12.05.

בתי המשפט

ע"א 4008/07

בית המשפט המחוזי בחיפה

תאריך: 17/01/2008

ש. ברלינר. סג"נ (אב"ד) בפני הרכב כב' השופטים:

י. עמית

ר. סוקול

3. אין חולק כי במהלך השירות סמוך לאחר הגיוס פרצה אצל המערער מחלת הסכיזופרניה. ד"ר בן אפריים מטעם המשיב הגיע למסקנה כי המחלה והתפרצותה אינם קשורים לשירות, וציין בחוות דעתו כי מדובר בבן יחיד להורים גרושים שדודתו סובלת ממחלת נפש, והוא אף השתמש סמוך לפני הגיוס בחשיש. לעומתו העריך ד"ר קריינין כי "גורם מזרז של פרוץ המחלה ... היוו קונסטלציה של גורמים ביולוגיים - מחלות גופניות חריפות בהן חלה בתחילת השירות וטריגר נוסף הינו עצם השירות, הימצאותו באווירה עוינת בה לראשונה היה רז חסר אוניס". מסקנתו היתה כי מחלתו של המערער "נוצרה במהלך וכתוצאה משירותו הצבאי וקיים קשר של גרימה בין שירותו ומחלתו".

4. הוועדה קבעה כי "קונסטיטוציה חלשה ומצב נפשי ירוד, היו המאפיינים של העורר המנוח", ואף ש"עצם הגיוס אינו מהווה סיבה משפטית לגרימת מצב מחלה" (ר' רע"א 5475/95 אילן דקל נ' ק. התגמולים, טרם פורסם) יש להכיר במקרה דנן בקשר שבין השירות לבין התפרצות המחלה אצל המערער. לפי קביעותיה של הוועדה, היה המערער בקבוצת סיכון להתפרצות המחלה עוד טרם גיוסו (מחמת השימוש בחשיש ובגלל הנטייה התורשתית) אך, כטירון, מיד לאחר הגיוס והצבתו לטירונות, "התלונן וסבל מאי שליטה על סוגרים, שלשול וזיהום גם בדרכי השתן"; בדיקות הדם הראו עלייה פי 5 של הנתונים שהצביעו על "תשישות ונזק בחלקים אורגניים שונים של הגוף לרבות שרירים וגם מוח", ושני אלה יחד הוגדרו על ידי הוועדה כ"אירוע חריג ביותר בחייו של טירון שיכול להביא לדחק נפשי כבד ... "עד כדי "מעין הלם".

בהעדר אירוע חריג, ניתן לייחס, לדעת הוועדה, משקל רב לתקופה הקצרה של השירות, העשויה להחליש ואף לשלול את הקשר הסיבתי בין פרוץ המחלה לבין השירות. אולם, כך נקבע, "אורך התקופה הקצר עצמו, אינו ערובה לכך כי בתקופה קצרה שכזאת, לא יחווה אדם חוויות קשות שיכולות להתחולל, כגון, ... מחלה קשה. מחלתו של הטירון בתקופה של 5 ימים, בצירוף, למבנה הנפשי החלש, היו גורם שאולי לא היה משפיע על אדם רגיל, אבל על אדם כזה, העניין השפיע גם השפיע".

הוועדה בחנה את מצבו של התובע בעת השירות מבחינה סובייקטיבית ("נתון ללחץ קשה עקב מצבו הגופני" ומבחינה אובייקטיבית (השינויים הביוכימיים (ש)היה בהם סיכון רב"), ולאור

בתי המשפט

ע"א 4008/07

בבית המשפט המחוזי בחיפה

תאריך: 17/01/2008

ש. ברלינר. סג"נ (אב"ד) בפני הרכב כבי השופטים:

י. עמית

ר. סוקול

כל אלה נקבע בסיום פסק הדין "כי מצבו הנפשי של העורר, הוחמר בשיעור של 50%, לאור כך כי הוא כבר גילה סימנים של הפרעה נפשית בטרם גיוסו בכך שעישן חשיש יום יום במשך חודשים לפני השירות."

5. נראה לי, כי הוועדה צדקה בקובעה כי קיים קשר סיבתי בין פרוץ המחלה לבין השירות, שאף אם היה קצר, הוא לווה בארועים חריגים (מחלה גופנית, שינויים ניכרים בערכי הדם, אי שליטה על הסוגרים) ובלחץ נפשי ניכר. אולם, דומה כי נתונים אלה מצדיקים את המסקנה כי יש להכיר בקשר של גרימה, בין השירות כפי שנחווה על ידי המערער, לבין התפרצות המחלה.

הסכיוזופרניה היא מחלה קונסטיטוציונאלית. האפשרות כי תפרוץ היתה טמונה במערער ובמבנה נפשו עוד לפני גיוסו. אף אם עישן חשיש משך חודשיים לפני הגיוס, לא פרצה המחלה בגופו ובנפשו אלא לאחר הגיוס ובמהלכו. הגיוס והלחץ הנפשי הכרוך בטירונות הביאו לביטוי מחלה גופנית ועמה הגברה של הלחץ הנפשי עד כי כל זה היווה טריגר להתפרצות המחלה, ועל כן, יש להכיר בקשר הגרימה במלואו.

בית המשפט העליון דן בשאלת הקשר בין מחלת הסכיוזופרניה לבין השירות בפרשת אביאן (דנ"א 5343/00 פ"ד נו(5), 732). נקבע כי "חיל שמחלה קונסטיטוציונלית נחבאת בגופו לעת גיוסו, והמחלה מתפרצת בעת השירות ובשל אירוע הקשור בשירות, רואים במחלה כאילו נגרמה בשלמותה עקב השירות. ... על הצבא לקבל את החייל כמות שהוא, וכל פגיעות שהחייל נפגע עקב שירותו בצבא ייראו בשלמותן כפגיעות שנגרמו עקב השירות" (עמ' 759). יש לקשור בין פריצת המחלה לבין ארוע ספציפי בשירות, ולעניין זה די "בהצטברותם של תנאים אלה כדי להפעיל או להקדים ולהפעיל מחלות קונסטיטוציונליות מסויימות". נדרש כי יהא בפנינו "מקרה שבו היה לשירותו הצבאי של המבקש (החייל שאצלו פרצה המחלה הקונסטיטוציונלית בעת השירות) גוון חריג, שהיה גורם מהותי בפריצתה של המחלה, אשר היא קונסטיטוציונאלית מטבעה." (רע"א 3705/06 פלוני נ' ק. התגמולים, תקדין עליון 2006(3), 1990.

בענייננו, הארוע הספציפי, הגוון החריג בשירות, הוא מחלתו של המערער בתחילת הטירונות שהתבטאה בשלשול, זיהום בדרכי השתן, תשישות, ושינוי ניכר בערכי הדם, עד כדי "מעין הלם", כקביעת הוועדה. כל אלה יחד, ממלאים, כך נראה, את דרישת הארוע החריג במהלך

בתי המשפט

ע"א 4008/07

בבית המשפט המחוזי בחיפה

תאריך: 17/01/2008

ש. ברלינר. סג"נ (אב"ד) בפני הרכב כב' השופטים:

י. עמית

ר. סוקול

השירות ויוצרים קשר סיבתי - משפטי מספיק בין השירות לפריצת המחלה. כאשר מנגד, אין כל טענה כי המחלה פרצה אצל המערער קודם לשירות, המסקנה המתחייבת לדעתי היא כי הוכח קשר הגרימה, כנדרש.

6. אני מציע, על כן, כי נקבל את הערעור ונכיר בקשר הגרימה המלא שבין התפרצות המחלה, לבין השירות.

השופט ר. סוקול: אני מסכים.

השופט י. עמית: אני מסכים.

בית המשפט המחוזי בחיפה
ש. ברלינר - סג"נ (אב"ד)
תאריך: 17.1.08
מזכיר במ"ש